

Asia: VN/27221/2022

Lausuntopyyntö hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vanhuspalvelulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan organisaatio

Valtion viranomainen

1. Pidätkö luonnoksessa esitettyä siirtymäkauden muutosta kannatettavana riittävän henkilöstön turvaamiseksi tämänhetkisessä henkilöstötilanteessa?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne riittävän henkilöstön turvaamiseksi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) arvioi, että siirtymäajan olisi kuitenkin hyvä ollut olla esitettyä pidempi, jotta koulutuspaikkojen lisäys ehtisi vaikuttaa enemmän. Näin on todettu myös raportoitaessa toukokuussa 2022 tehdyn vanhuspalvelujen tila -seurannan tuloksia, joiden mukaan henkilöstön saatavuus oli heikentynyt ja rekrytointivaikeudet lisääntyneet.

Ensimmäiset lähihoitajakoulutuksen lisäykset ja osin myös sairaanhoitajakoulutuksen lisäyksetkin alkavat näkyä työmarkkinoilla vuonna 2023, mikä osaltaan helpottaa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten saatavuutta iäkkäiden ympärivuorokautiseen hoitoon. Toukokuuhun 2022 mennessä mitoitusnosto oli kuitenkin pääosin toteutunut hoiva-avustajien määrää lisäämällä sekä kohdentamalla lähi- ja sairaanhoitajien työaikaa aiempaa enemmän välittömään hoitotyöhön. Lähi- ja sairaanhoitajien määrä ei ollut kasvanut. Hoiva-avustajakoulutuksen laajentamisella ja sen onnistumisella tuleekin olemaan suuri merkitys henkilöstön saatavuuteen ja henkilöstömitoituksen nostoon.

THL pitää todennäköisenä, että suuri osa yksiköistä kykenee saavuttamaan 0,7 mitoituksen joulukuuhun 2023 mennessä, mutta aivan kaikki eivät henkilöstön vaikean saatavuuden vuoksi todennäköisesti tavoitteeseen yllä. THL pitää hyvänä, että rahoitus annetaan hyvinvointialueille

etupainotteisesti. Sen avulla hyvinvointialueet voivat panostaa henkilöstön saatavuuteen sekä johtamisen ja henkilöstön työhyvinvoinnin kehittämiseen.

THL toteaa, että yhtäaikaaisesti mitoitusnoston kanssa tulisi hyvinvointialueilla ryhtyä kehittämään iäkkäiden palvelujen uudistuksen tavoitteiden mukaisesti ns. välimuotoisia palveluja, kuten yhteisöllistä asumista ja vuorokaudenajasta riippumatonta kotihoitoa. Palvelurakenteen muutoksella pystytään vaikuttamaan myös henkilöstötarpeeseen, jos palvelut ja henkilöstö kohdennetaan paremmin asiakkaiden tarpeiden mukaan. On myös tärkeää seurata kotihoidon henkilöstön saatavuutta. Toukokuun 2022 seurannassa noin joka kymmenes kotihoidon toimintayksikkö raportoi oman henkilöstön tekevän ylitöitä päivittäin tai lähes päivittäin. Vajaalla henkilöstöllä on toiminut noin neljännes kotihoidon yksiköistä joka viikko tai sitä useammin.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne riittävän henkilöstön turvaamiseksi.

-

2. Pidättekö luonnoksessa esitettyjä vaikutusarviointeja riittävän kattavina ja asianmukaisina?

Kyllä

Voitte halutessanne esittää vaikutustenarviointiin liittyvät näkökohtanne.

Henkilöstömitoituksen säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä HE 4/2020 on kuvattu keskeiset mitoituksen noston vaikutukset, jotka edelleen ovat THL:n arvion mukaan ajan tasaisia. Nyt lausuttavana olevan HE:n vaikutusarviointiin on kuvattu kattavasti ne vaikutukset, joihin 0,7 mitoituksen noston voimaantumisen siirtäminen erityisesti vaikuttaa.

Pääjohtaja Markku Tervahauta

Johtaja Mika Salminen

Kauppinen Sari
Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos THL